

SYLABUS

Nazwa przedmiotu METODYKA NAUKI MÓWIENIA I CZYTANIA		
Kierunek Pedagogika	Specjalność: edukacja przedszkolna-wczesnoszkolna (z dodatkiem specj.)	
Stopień/tytuł naukowy Prof. dr hab. dr	Imię Jan Dorota	Nazwisko Grzesiak Frątczak
Liczba godzin 15 – wykład (30 – ćwiczenia)	Tryb studiów stacjonarny (niestacjonarny)	
Typ przedmiotu specjalnościowy	Rodzaj zajęć Wykład (+ ćwiczenia)	
Rok studiów: II Semestr 4	Liczba punktów ECTS (wypełnia uczelnia)	
Kod przedmiotu (wypełnia uczelnia)	Język wykładowy polski	
<p>Cele przedmiotu i założenia</p> <p>Założeniem tego przedmiotu jest przygotowanie studentów do skutecznego kształtowania umiejętności poprawnego mówienia i czytania przez dzieci w toku ich edukacji w przedszkolu oraz w klasach I-III.</p> <p>Celami szczegółowymi są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami z zakresu mówienia i czytania oraz adekwatnie z zakresu nauki mówienia i czytania (podstawowe pojęcia, zagadnienia, normy i teorie z zakresu grafomotoryki oraz komunikacji werbalnej dziecka) 2. Ukazanie szczególnego znaczenia nauki poprawnego mówienia, czytania oraz pisania już w przedszkolu, a następnie kontynuacji w klasach początkowych. 3. Opanowanie zasad poprawnej diagnozy dziecka oraz kształtowania poprawnej wymowy oraz poprawnego czytania przez każde dziecko – z uwzględnieniem uwarunkowań psychomotorycznych, biomedycznych, logopedycznych oraz społecznych. <p>Poprzez studiowanie tego przedmiotu student powinien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posługiwać się podstawowymi pojęciami i podstawami teoretycznymi z zakresu nauki mówienia i czytania, - potrafić przeprowadzić pełną diagnozę dziecka w toku porozumiewania się z dorosłymi i z rówieśnikami, a także w kontakcie z tekstem – z uwzględnieniem posługiwania się przyrządami piszącymi w toku pisania ręcznego (nie wykluczając komputerowego), - wyjaśniać, interpretować oraz ewaluować przejawy i efekty zachowań (aktywności) dzieci w kontekście ukierunkowanego procesu nauki mówienia oraz czytania, - projektować materiały dydaktyczne (z elementami logopedycznymi) dla dziecka z zakresu wymowy oraz czytania w aspekcie jego indywidualnych możliwości psychofizycznych oraz potrzeb i dążeń (motywacji uczenia się i zamiłowań), - stosować zabiegi metodyczne (i terapeutyczne z elementami logopedycznymi) na gruncie diagnostyki psychopedagogicznej danego przypadku indywidualnego (grupy dzieci). 		
<p>Wymagania wstępne</p> <p>Znajomość:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biomedycznych podstaw rozwoju dziecka, - podstaw psychologii rozwojowej i dydaktyki ogólnej, 		

- zasad diagnostyki psychopedagogicznej,
- zasad mówienia – fonetyki i słownictwa w odniesieniu do języka polskiego.

Treści merytoryczne przedmiotu	
	Tematyka zajęć
	<p style="text-align: center;">WYKŁADY:</p> <p>Cele edukacji językowej dziecka w przedszkolu i w klasach początkowych – nauczyciel dziecka jako wzór wymowy</p> <p>Istota, cele i zadania kształtowania poprawnego mówienia i czytania wśród dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym a gotowość dziecka w wieku przedszkolnym do nauki czytania - mówienie a czytanie i pisanie wśród dzieci.</p> <p>Charakterystyczne cechy mowy i myślenia dziecka.</p> <p>Właściwości dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym a uczenie się czytania.</p> <p>Istota, etapy i poziomy nauki czytania – relacje między mówieniem, czytaniem i pisanem, higiena czytania</p> <p>Mechanizmy kierowania rozwijaniem mowy dziecka</p> <p>Metody i techniki postępowania w nauce czytania w zabawie</p> <p>Istota oraz metody nauki czytania – istota, zakres, klasyfikacje, dobór</p> <p>Dobór tekstów i metod w nauce początkowej poprawnej wymowy oraz czytania</p> <p>Zaburzenia rozwoju mowy - wady wymowy i trudności w wymawianiu</p> <p>Rola i zadania nauczyciela w pracy korekcyjnej nad mówieniem przez dzieci – współpraca nauczyciela, logopedy i rodziców dziecka</p> <p>Kontrowersje i tendencje w zakresie skutecznego uczenia się czytania w przedszkolu i w szkole podstawowej</p> <p style="text-align: center;">ĆWICZENIA:</p> <p>Analiza treści programowych przewidzianych do realizacji grupie dzieci 6-letnich w zakresie elementarnej nauki czytania.</p> <p>Ćwiczenia przygotowawcze do nauki poprawnego mówienia i czytania.</p> <p>Ćwiczenia usprawniające funkcje słuchowe i językowe dziecka – w tym ćwiczenia graficzne, literowo-wyrazowe (rozwijające pamięć, percepcję, analizę i syntezę wzrokowo-słuchową.</p> <p>Narzędzia badawcze w diagnozowaniu dzieci - karta badania mowy, obrazkowy kwestionariusz wyrazowy, wybr. instrumentarium logopedyczne, itd.</p> <p>Projektowanie i organizowanie sytuacji zadaniowych sprzyjających rozwojowi mowy i myślenia dziecka.</p> <p>Dobieranie i konstruowanie tekstów do nauki czytania ze zrozumieniem.</p> <p>Ćwiczenia kształtujące wymowę dziecka pod względem gramatycznym.</p> <p>Nauka czytania a czytelność wśród dzieci - doskonalenie umiejętności czytania.</p> <p>Specyficzne trudności w czytaniu – w kontekście badań diagnostycznych.</p> <p>Reedukacja dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu metodą 18 struktur wyrazowych – konstruowanie własnych programów na podstawie diagnozy wybranego dziecka.</p> <p>Projektowanie scenariuszy (lub fragmentów) z uwzględnieniem nowych elementów występujących w procesie nauki czytania u dziecka w warunkach klasy szkolnej, zajęć indywidualnych, jak również zajęć terapeutycznych (indywidualnych – grupowych).</p> <p>Próbne stosowanie zaprojektowanych rozwiązań dydaktycznych w kontakcie z nauczycielem (oraz z logopedą) – podczas zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych czy pozaszkolnych.</p> <p>Próba ewaluacji skuteczności oddziaływań własnych wobec dzieci oraz próby uzasadnionej autokorekty działań dydaktycznych (jako roli przyszłego nauczyciela dziecka).</p>
	Metody kształcenia
	Wykłady, demonstracje i obserwacje (w tym filmy dydaktyczne, zajęcia edukacyjne), ćwiczenia - analiza materiałów dydaktycznych dla uczniów w zakresie nauki mówienia i czytania, projekty edukacyjne (terapeutyczne), zajęcia praktyczne z dziećmi

Forma oceny	
	Bieżąca ocena wytworów własnych studentów – prac kontrolnych; przeprowadzenie obserwacji dziecka mówiącego (czytającego); opracowanie analizy i interpretacji umiejętności w tym zakresie wybranego przypadku dziecka.
	Śródsemestralne kolokwia pisemne/ustne; samodzielne opracowanie tekstu do nauki poprawnej wymowy (czytania) względem ściśle sprecyzowanego szczegółowego celu operacyjnego – ze zróżnicowaniem poziomu kompetencji dziecka (wskazane na podstawie diagnozy dziecka)
	Praca końcowa – semestralna; znajomość literatury, w tym materiałów dydaktycznych dla dzieci w przedszkolu i w klasach początkowych w zakresie nauki mówienia i czytania
	Inne: prezentacje osiągnięć studentów – seminarium, forum studenckie, koło naukowe

Spis zalecanych lektur	
Literatura podstawowa (do wyboru)	
	<p>Bąk P., <i>Czytanie i recytacja w klasach początkowych</i>, WSiP, Warszawa 1983.</p> <p>Bałachowicz J., <i>Kształtowanie umiejętności czytania ze zrozumieniem</i>, WSiP, Warszawa 1988.</p> <p>Bochniarz A., <i>Gdy masz dziecko z wadą wymowy</i>, Demostenes, Katowice 1998.</p> <p>Brzezińska A., <i>Gotowość dzieci w wieku przedszkolnym do czytania i pisania</i>, UAM, Poznań 1987.</p> <p>Bednarek J. D., <i>Ćwiczenia wyrazistości mowy</i>, Wyd. Nauk. DSWE TWP, Wrocław 2005.</p> <p>Cackowska M., <i>Nauka czytania i pisania w klasach przedszkolnych</i>, WSiP, Warszawa 1984.</p> <p>Czelakowska D., <i>Metodyka edukacji polonistycznej dzieci w wieku wczesnoszkolnym</i>, Impuls, Kraków 2010.</p> <p>Demel G., <i>Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola</i>, WSiP, Warszawa 1998.</p> <p>Dudzińska I., <i>Dziecko sześciolatnie uczy się czytać</i>, WSiP, Warszawa 1981.</p> <p>Guttmejer E., <i>Rozumienie treści symbolicznych przez dzieci klas III-IV. Czytanie ze zrozumieniem</i>, WSiP, Warszawa 1982.</p> <p>Jaszczyszyn E., <i>Modele edukacji czytelniczej w przedszkolu a gotowość do czytania i umiejętności czytania dzieci sześciolatków</i>, Trans Humana, Białystok 2010.</p> <p>Kaja B., <i>Zarys terapii dziecka</i>, Akad. Bydg., Bydgoszcz 2001.</p> <p>Kamińska K., <i>Nauka czytania dzieci w wieku przedszkolnym</i>, WSiP, Warszawa 1999.</p> <p>Kujawa E., Kurzyńska M., <i>Reedukacja dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu metodą 18 struktur wyrazowych</i>, WSiP, Warszawa 1994.</p> <p>Malendowicz J., <i>O trudnej sztuce czytania i pisania</i>, Warszawa 1978.</p> <p>Malmquist E., <i>Nauka czytania w szkole podstawowej</i>, WSiP, Warszawa 1987.</p> <p>Mystkowska H., <i>Uczymy czytać w przedszkolu</i>, WSiP, Warszawa 1977.</p> <p>Kulpa J., Więckowski R., <i>Metodyka nauczania języka polskiego w klasach początkowych</i>. Warszawa 1983.</p> <p>Nagajowa M., <i>Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu</i>, WSiP, Warszawa 1977.</p> <p><i>Podstawa programowa z komentarzami. Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna</i>, Kapitał Ludzki, MEN 2009.</p> <p>Przetacznik-Gierowska M., <i>Od słowa do dyskursu. Studia nad mową dziecka</i>, Energieia, Warszawa 1994.</p> <p>Rocławski B., <i>Poradnik fonetyczny dla nauczycieli</i>, WSiP, Warszawa 1986.</p> <p>Sachajski E., <i>Uczymy poprawnej wymowy</i>, WSiP, Warszawa 1981.</p> <p>Schiller P., <i>Wczesne czytanie</i>, tłum. R. Waliś, Wyd. LIBER, Warszawa 2005.</p> <p>Szuman S., <i>O rozwoju języka i myślenia dziecka</i>, PWN, Warszawa 1968.</p> <p>Skorek E., <i>Oblicza wad wymowy</i>, Warszawa 2001.</p> <p>Słodownik-Rycaj E., <i>Rozwijanie mowy komunikatywnej dziecka</i>, Wyd. Żak, Warszawa 1998.</p> <p>Sochacka K., <i>Rozwój umiejętności czytania</i>, UwB, Białystok 2004.</p> <p>Taboń S., <i>Istota czytania</i>, Impuls, Kraków 2005.</p> <p>West S., Cox A., <i>Zanim dziecko zacznie czytać i pisać</i>, Wyd. Liber, 2005.</p> <p>Węglińska M., <i>Opis jako forma wypowiedzi w klasach początkowych</i>, WSiP, Warszawa 1989.</p> <p>Wieczorkiewicz B., <i>Sztuka mówienia</i>, Wyd. RTV, Warszawa 1980.</p> <p>Zakrzewska B., <i>Trudności w czytaniu i pisaniu. Modele ćwiczeń</i>, WSiP, Warszawa 1996.</p>

Lektury uzupełniające (do wyboru)

- Brzezińska A. i inni (red), *Dziecko w zabawie i w świecie języka*, Zysk i S-ka, Poznań 1995.
- Bochniarz A., *Nie tylko o jękanii*, Demostenes, Katowice 2008.
- Bochniarz A., *Utensylia logopedyczne*, Demostenes, Katowice 2009.
- Bogdanowicz M., *O dysleksji, czyli o specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu*, Linea, Lublin 1994.
- Cackowska M., *W poszukiwaniu koncepcji optymalnego elementarza*, UMCS, Lublin 1984.
- Doman G., Doman J., *Jak nauczyć małe dziecko czytać*, Wyd. WSP, Bydgoszcz 1992.
- Faber A., Mazlish E., *Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły*, Media Rodzina, Poznań 1996.
- Jakubowicz A., Lenartowska K., *Metody nauki czytania i pisanie we współczesnych elementarzach polskich*, Wyd. WSP, Bydgoszcz 1997.
- Jakubowicz A., Lenartowska K., Pleniewicz M., (red.), *Czytanie w początkowych latach edukacji*, Arcanus, Bydgoszcz 1999.
- Jóźwicki T., *Opowiadanie jako forma wypowiedzi w klasach początkowych*, WSiP, Warszawa 1984.
- Kaczmarek L., *Nasze dziecko uczy się mowy*, Wyd. Logopedyczne, Lublin 1988.
- Kania J., T., *Szkice logopedyczne*, WSiP, Warszawa 1982.
- Kielar-Turska M., *Mowa dziecka. Słowo i tekst*, UJ, Kraków 1989.
- Król F., *Sztuka czytania*, WSiP, Warszawa 1982.
- Lewandowska-Tarasiuk E., *Sztuka mówienia i pisanie*, Wyd. Centrum, Kłodzisko 1991.
- Małkowska-Zegadło H., *Rozwój języka mówionego i pisanego uczniów w wieku 8-11 lat*, WSiP, Warszawa 1983.
- Marzano R. J., Paytner D. E., *Trudna sztuka pisanie i czytania*, GWP, Gdańsk 2004.
- Miązek D., Piątkowska D., *Czytaj z nami zwierzakami*, Annał, Łódź 2010.
- Mystkowska H., *Właściwości mowy dziecka sześciu-siedmioletniego*, Warszawa 1970.
- Nawrocka D., Rodak H., *Słucham i mówię*, Emart, Warszawa 1997.
- Olejniczak Z., Stepień M., *Zadania z czytania*, Wyd. Annał, Łódź, 2002.
- Pętlewska H., *Przezwyciężanie trudności w czytaniu i pisaniu. Terapia pedagogiczna*, Impuls, Kraków 2003.
- Pleniewicz M., *Czytanie ze zrozumieniem*, Ak. Bydg., Bydgoszcz 1998.
- Pleniewicz M., *Sprawdzanie osiągnięć uczniów klas początkowych w czytaniu. Testy czytania*, WSP, Bydgoszcz 1997.
- Rocławski B., *Nauka czytania i pisanie*, Glottispol, Gdańsk 1998.
- Rodak H., *Terapia dziecka z wadą wymowy*, Wyd. UW, Warszawa 1994.
- Rostańska E., *Rozmowa w szkole: mówienie i słuchanie w klasach początkowych*, Kraków 1995.
- Rytłowa J., *Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu w klasach I-IV szkoły podstawowej*, PZWS, Warszawa 1973.
- Silberg J., *Nauka czytania przez zabawę*, tłum. R. Waliś, KE LIBER, Warszawa 2005.
- Styczek J., *Logopedia*, WSiP, Warszawa 1979.
- Walczak M., *Ćwiczenia artykulacyjne*, PWSTiF, Łódź 1979.
- Wójtowiczowa J., *Logopedyczny zbiór wyrazów*, WSiP, Warszawa 1991.
- Zborowski J., *Początkowa nauka czytania*, PZWS, Warszawa 1959.
- Zakrzewska B., *Reedukacja dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu*, WSiP, Warszawa 1976.
- Zakrzewska B., *Chcę dobrze czytać*, Wyd. Harmonia, Gdańsk 2008.
- Żuchowska W., *Oswajanie ze sztuką słowa: początki edukacji literackiej*, WSiP, Warszawa 1992.
- Inne – książki i artykuły (w uzgodnieniu z prowadzącymi zajęcia)